

men valde necessaria propter nos, ut intelligeremus Christum ingressum esse in caelum, ut appareat vultui Dei pro nobis, id est (ut ait Cyprianus, ser. de Bapt. Christi), ut semper reservate in corpore plagae salutis humanae exigant pretium, et obedientiae donationem requirant. Vel (ut exponit Anselmus) ut appareat praesentiae ac benevolentiae Dei Patris, intercedens pro nobis, ostendens cicatrices vulnerum, quae pro nostra redemptione pertulit. Miro enim et ineffabili ordine eum, qui nihil unquam potest oblivisci, qui semper misereri paratus est, absque intermissione Dominus Jesus admonet, quam congrue hominibus misereri debeat, pro quibus ipse confligens mortis imperium moriendo prostravit.

11. Et hinc oritur quarta causa horum stigmatum, scilicet, ut ad spem et fiduciam in Christum homines excitentur, et ad gratias illi agendas pro ineffabili redemptionis beneficio. Quae omnia eleganter complexus est Ambrosius supra, citato loco, dicens: *In quo non solum fidem firmat, sed etiam devotionem acuit, quod vulnera suscepta pro nobis, caelo inferre maluit, abolere noluit, ut Deo Patri nostrae praetium libertatis ostenderet.* Legendus etiam est Bernardus, ser. 61 in Cant., ubi tractans illa verba c. 2: *Surge, amica mea, speciosa mea, et veni; columba mea, in foraminibus petrae, in caverna maceriae, per foramina petrae* (cum Greg.), vulnera Christi intelligit, et hanc rationem late persequitur, et inter alia sic inquit: *Ego vero fidenter, quod ex me mihi deest, usurpo mihi ex visceribus Domini, quoniam misericordia affluunt; neque desunt foramina per quae affluant. Foderunt manus ejus et pedes, latusque lancea foraverunt, et per has rimas licet mihi sugere mel de petra, oleumque de sacco durissimo.* Et infra: *Columba mea in foraminibus petrae, quod in Christi vulneribus tota devotione versetur, et jugi meditatione moretur in illis. Inde martyrii tolerantia, inde illi magna fiducia apud Deum altissimum.*

12. Ex quo Bernardi loco, et ex Gregorio, Cant. 2, circa eadem verba, quinta ratio deduci potest, nimirum conservasse Christum vulnerum insignia, ut sectatores ejus in illum intuentes sua non sentiant vulnera, et exemplo capitis sui animum erigant, et ad similia mala pro Christo toleranda fortiores fiant. Sexta et ultima ratio in superioribus indicata est, conservata nimirum fuisse haec stigmata ad confundendos Christi hostes in judicii die. Quam, praeter Augustinum supra citatum, at-

tegit Hippolytus martyr, orat. de Consummat. mundi. Qui addit, non solum quinque vulnera, sed etiam caput spinis redimitum, et pretiosam ipsam crucem esse in die judicii conspicienda. Et Caesarius Arelat., hom. 53: *Illa* (inquit) *clavorum signa bonis salutaria, malis terribilia, usque ad judicii diem non delentur.* Non quod postea delenda sint; non enim potest corpus Christi amplius immutari (ut hic etiam a. 4, ad 3, notat D. Thomas ex Greg., 14 Mor., c. 31); sed quod specialiter reserventur in diem judicii, ad terrorem et confusionem malorum. Durabunt autem perpetuo ad honorum consolationem, ac perpetuam Christi laudem, et gratiarum actionem.

SECTIO III.

Utrum in corpore Christi post resurrectionem sint sanguis et alii humores.

1. In hac sectione nonnulla sunt certa. Primum est, in corpore glorioso Christi esse sanguinem in ea quantitate quam corpus humanum optime dispositum ad sui conservationem requirit. Hoc videtur de fide certum, et tractatur egregie ab Augustino, Ep. 146 ad Consentium, qui hanc quaestionem ei proposuerat: *Fides* (inquit) *adsit, et nulla quaestio remanebit.* Potest etiam haec veritas confirmari ex mysterio Eucharistiae. Nam ex vi verborum sanguis Christi consecratur, et per concomitantiam est sub speciebus panis propter realem ac naturalem conjunctionem, quam habet cum corpore Christi vivo, ut fusius suo loco dicemus. Ratio vero est, quia sanguis est de veritate et integritate humani corporis (sicut latissime declaravimus in prioritomo, disp. 15, sect. 6), ubi omnia, quae adduximus ad probandum Verbum divinum assumpsisse sanguinem, cum factum est homo, pari modo convincunt, in sua (ut ita dicam) regeneratione habuisse etiam sanguinem, cum resurrexit homo. Quocirca, quamvis Christus, quando suum corpus palpandum praebuit, tantum carnem et ossa nominavit, dicens: *Quia spiritus carnem et ossa non habet, sicut me videtis habere,* sanguinem non exclusit, sed id fecit, vel quia haec sunt quae manibus solent contrectari in humano corpore, vel certe quia sub humana ac viva carne sanguis solet comprehendi. Quia sanguine veluti temperatur ac fovetur.

2. *Responsio.* — Secundo, etiam hinc est certum esse in corpore Christi glorioso tres alios humores, bilem atram, et flavam, atque

pituitam, quatenus hi quoque ad constitutionem humanae naturae humanasque operationes et affectiones, et convenientem dispositionem et temperiem corporis necessarii sunt. Quod etiam confirmari potest ex iis quae de his humoribus diximus in praedicta disputat. 15 prioris tomi, sect. 7. Denique propter hanc causam docent Theologi, in 4, dist. 44, hos humores futuros esses in corporibus omnium resurgentium, ut late ibi D. Thom., quaest. 1, art. 2, quaest. tertia; ergo idem dicendum est de Christi corpore. De aliis vero humoribus, qui sunt in corpore humano solum ex actione nutritionis, ut ros, cambium, et similia, non est, quod quaestionem moveamus; haec enim non pertinent ad integritatem humanae naturae; et ideo non fuerunt necessarii in corpore Christi glorioso. Sicut eandem ob causam non fuerunt assumpti a Verbo divino, ut praedicto loco diximus.

3. *Secundum dubium.* — His igitur constitutis, nonnulla supersunt expedienda dubia, quae de omnibus humoribus disputari possent; explicabimus tamen ea in sanguine, tanquam in nobiliori quem alii comitari solent. Primum est, an Christus in resurrectione iterum sumpsit in suo corpore sanguinem quem in passione fuderat. Cajet. hic, art. 2, distinguens duplicem sanguinem, nutrimentalem et vitalem, dicit sumpsisse vitalem sanguinem, non nutrimentalem. Quia ille est per se requisitus in corpore humano ad ejus integritatem; hic vero solum est necessarius in corpore passibili propter nutritionem. Cujus etiam sententiae videtur esse Sylvester, in Rosa aurea, quaest. 31. Sed haec distinctio duplicis sanguinis, ut ab his auctoribus assignatur, rejecta a nobis est in dicta disputatione, sect. 6, tom. 1, et in praesenti quaestione non potest commode applicari, ut statim dicam. Quocirca, advertendum est in corpore Christi, quamdiu in vita mortali duravit, successive magnam fuisse copiam sanguinis. Quia continue nutriebatur, sanguinemque convertibat in carnem et alias partes corporis; cibos vero in sanguinem. Unde fit Christum non assumpsisse in resurrectione totam illam sanguinis copiam quam successive habuit in vita mortali, tum quia ex illo sanguine perfecta corporis magnitudo coagmentata est; tum etiam quia non est capax humanum corpus secundum convenientem dispositionem tantae copiae sanguinis. Sicut etiam non assumpsit Christus in resurrectione omnes partes materiae, quae per continuam

nutritionem successive fuerunt in ejus corpore. Quia tanta materiae magnitudo simul sumpta superat debitam corporis humani magnitudinem ac proportionem. Sic igitur non assumpsit Christus totum sanguinem quem successive habuit, sed quem simul habere oportet corpus proportionatae magnitudinis.

4. *Sanguinis copia in corpore Christi glorioso quanta.* — *Objectio.* — *Responsio.* — Hinc vero probabile fit, Christum in resurrectione resumpsisse totum sanguinem quem in passione, a tempore quo in horto oravit, usque ad vulnus lanceae, effudit. Et haec sententia sic explicata est aperte D. Thom. hic, a. 2, ad 3, et Quodl. 5, a. 5; et Innocentii, l. 4 de Myster. Missae, c. 30. Et probatur, quia imprimis totus ille sanguis simul fuit in corpore Christi in nocte coenae. Nam, licet exiguo illo tempore quo passio duravit, aliquis sanguis successive generatus transmutatusque sit per continuam nutritionem, tamen ille sine dubio fuit in parva quantitate, et ideo pro nihilo in praesenti existimatur; ergo tota illa copia sanguinis convenienter esse potuit in corpore glorioso. Quia corpus Christi ante passionem fuit debite temperatum et compositum, ac perfecte sanum; habuit ergo sanguinem in debita et proportionata quantitate; ergo tota illa potuit esse proportionata corpori glorioso. Dices: corpus mortale majori indiget sanguinis copia ob nutritionem. Respondetur negando assumptum. Nam idem sanguis, qui deservit nutritioni, habet etiam alia munera per se necessaria corpori humano. Nam temperat illud, et in convenienti dispositione conservat, etc.; et e contrario, idem sanguis, qui haec praestat, deservit nutritioni. Nam est materia quam caetera membra proxime convertunt in substantiam suam; non ergo est necessaria major copia sanguinis propter nutritionem, sed plura officia ejusdem sanguinis; totus ergo sanguis, qui simul convenienter esse potuit in corpore passibili, potuit etiam in corpore impassibili convenienter assumi. Hinc ulterius concluditur de facto resumptum esse, quia de facto solus ille sanguis perduravit in esse ac forma sanguinis, quamdiu fuit in corpore Christi mortali; ergo reassumptus postea fuit in eodem esse ac forma sanguinis. Nam (ut supra dictum est, ex D. Thomae doctrina) ad quamdam perfectionem resurrectionis spectat, ut partes materiae redeant in corpore glorioso ad easdem partes sub quibus fuerunt in corpore mortali. Deinde

corpus Christi, post mortem, quoad partes solidas mansit omnino integrum absque ulla corruptione vel resolutione, juxta illud: *Non dabis Sanctum tuum videre corruptionem*; ergo resurrexit cum eisdem partibus solidis, et ex eadem materia constantibus; ergo eodem modo resurrexit cum eodem sanguine quem in fine vitæ habuerat et effuderat. Præterea, ille sanguis erat unitus divinitati, sicut alia partes corporis, et speciali modo fuit pretium redemptionis nostræ. Nam, licet totus sanguis Christi hoc habuerit, tamen singulari modo convenit sanguini effuso in passione, quia per illum consummata est redemptio. Et ideo speciali ratione decuit illum perpetuo in corpore Christi servari. Denique in nocte cœnæ, Christus specialiter consecravit totum illum sanguinem, quem tunc habuit in corpore; ergo eundem omnino nos conficimus in Eucharistia; ergo idem etiam servatur in corpore Christi glorioso. Neque in hoc est aliqua difficultas.

5. *Dubium.*—*Responsio.*—*Corpora gloriosa, pro excrementis, purissimis imbuenda substantiis.*—Solum potest inquiri an illum tantum sanguinem Christus assumpserit in resurrectione, vel etiam alium. Ad quod solum possumus sub conditione respondere. Nam si ille sanguis fuit in quantitate sufficienti ad optimum temperamentum ac dispositionem corporis humani, non oportuit alium assumi. Si vero illa quantitas non erat sufficiens, facile suppleri potuit ex aliqua alia materia, et maxime ex ea quæ aliquando fuit sub forma sanguinis Christi. Est autem hoc posterius valde verisimile. Quia in corpore passibili sunt aliqua excrementa ac fœces, aliaque huiusmodi quæ non erunt in corpore glorioso; unde oportet aliqua loca perfectissimo repleti sanguine, quæ prius aliis imperfectis humoribus imbuta erant. Unde D. Thomas, in 4, d. 44, q. 1, a. 2, q. 1, ad 2, dicit intestina futura esse in corporibus resurgentium, *non plena turpibus superfuitatibus, sed nobilibus humiditatibus.* Non apparet autem, quæ futuræ sint hæ humiditates, nisi purissimus sanguis, sub quo (ut supra admonui) alios humores comprehendendo. Quibus addi potest aer, qui (ut infra dicemus) magna ex parte replet concavas partes corporis gloriosi. Est ergo verisimile plus sanguinis esse in corpore Christi glorioso, quam simul aliquandiu fuerat in corpore mortali; et consequenter plus sanguinis assumpsisse in resurrectione, quam in passione profudit. Hinc etiam fieri potuit ut

assumeret sanguinem in circumcissione effusum, quanquam id necessarium non sit. Potuit enim facile ex alia materia sanguis ille adjungi. Propter quam causam, licet quod diximus satis verisimile sit, non est tamen certum quoad omnes particulas et guttas sanguinis in passione effusas. Fortasse enim aliqua assumptæ non fuerunt, sed aliunde ex alia materia suffectæ, sicut supra de præputio dicebamus, statimque dicemus.

6. *Dubium.*—*Sanguis, a Christo in passione fusus, Verbo permansit unitus.*—Secundum dubium est, utrum sanguis effusus a Christo in passione manserit Verbo divino unitus. Supponimus enim, quamdiu fuit in corpore Christi viventis, fuisse immediate unitum Verbo, ut late dictum est disputat. 15 prioris tomi, sect. 6. Post effusionem vero, quidam Theologi negarunt sanguinem mansisse unitum Verbo, quia alioqui concedendum esset, Verbum fuisse effusum et conculcatum, et similia; ita sentit Mayron., in 4, dist. 43, quæst. 1. Hoc vero dubium ex præcedenti consequenter definiendum est, ac simpliciter asserendum, mansisse sanguinem illum unitum Verbo, ut D. Thom. simpliciter docet, in dicto Quodl. Quod definitum fuisse a Clemente VI refertur in Directorio Inquisitorum, 2 parte, quæst. 10, et a Pio II, ut late Sylvester refert, in Rosa aurea, quæst. 30 et sequentibus; et Dominicus de Dominicis, in tractatu de Sanguine Christi. Favet sexta Synodus, act. 16, ubi damnatur hæreticus qui dicebat, Verbum in cruce exuisse carnem et sanguinem. Et probatur, quia ille sanguis assumptus est ut perpetuo maneret unitus Verbo divino; ergo nunquam fuit ab illo dimissus. Antecedens patet, quia et ante mortem fuit assumptus a Verbo, et post resurrectionem fuit etiam unitus, et nunc est, ac perpetuo erit. Consequentia vero probatur, tum quia est eadem omnino ratio de sanguine, quæ de corpore et anima, ut patet ex supradictis, disputat. 38, sect. 2, scilicet, quia dona Dei sunt sine pœnitentia; tum quia unio Verbi ad sanguinem non pendebat ex corpore vel anima, sicut neque unio ad corpus pendebat ex anima vel sanguine; neque unio ad animam, ex corpore vel sanguine. Item quia ille sanguis pertinebat ad integritatem humanæ naturæ, quæ futura erat perpetuo unita Verbo; ergo in illo etiam verum habuit illud axioma: *Quod Christus assumpsit, nunquam dimisit.* Præterea, illa unio hypostatica de se perpetua est et indissolubilis, et futura

erat in resurrectione Christi, sicut antea fuerat in vita mortali. Quorsum ergo per illud tempus dimitteretur? Et confirmatur, quia sanguis ille effusus a Christo secundum se erat infiniti valoris, potestque dici *pretium magnum*, sicut a Petro vocatur; et de illo Ecclesia canit:

Quam sacer cruor perunxit,
Fusus agni corpore.

Ergo etiam separatus retinuit unionem ad Verbum, ratione cujus erat tantæ æstimationis. Unde Damasc., l. 4, c. 12, dicit lignum crucis optimo jure adorari, quia corporis et sanguinis contactu fuit sanctificatum. Sentit ergo sanguinem jam effusum, adhærentemque ligno crucis, adhuc fuisse unitum Dei Verbo. Denique, si in triduo fieret consecratio, sanguis ille ex vi verborum esset sub speciebus vini; ergo esset per concomitantiam ibi divinitas. Quia, sicut caro Christi non est in sacramento, nisi ut caro vivifica, atque adeo ut caro Verbi (quemadmodum dixit Concilium Ephesinum, in epist. ad Nestor.), ita ille sanguis esset vivificus, atque adeo divinus et unitus Verbo. Ad illas vero locutiones, *Verbum effusum, sive conculcatum*, primum nihil habent absurdi, magis quam illæ, *Verbum est sepultum, crucifixum.* Deinde posunt negari, quia sanguis reputatur quasi pars quædam integralis, cum qua non fit communicatio idiomatum, sicut latius in superioribus dictum est.

7. *Objectio.*—*Responsio.*—*Sanguis, a Christo in passione fusus, in triduo corruptionis excipers.*—Sed occurrit hoc loco difficultas, quia sanguis ille effusus, corruptus est, et propriam formam sanguinis amisit; ergo dissoluta fuit unio hypostatica Verbi ad sanguinem; ergo ille sanguis, prout mansit in triduo, non permansit unitus. Antecedens imprimis est certum in opinione eorum qui existimant sanguinem informari anima rationali; juxta aliam vero quæ illi tribuit propriam formam, probari potest. Quia ex natura rei huiusmodi forma pendet in conservari ab anima, saltem per modum efficientis, medio calore et spiritibus vitalibus, et ideo post effusionem vel subito, vel paulo post corrumpitur; ergo idem accidit sanguini Christi. Non enim oportet ponere miraculum sine fundamento. Respondetur imprimis negari posse sanguinem illum fuisse corruptum, juxta illud: *Non dabis Sanctum tuum videre corruptionem*, quod de toto Christi corpore dictum est. Et ratio reddi

potest, quia corruptio illius sanguinis non fuit necessaria ad veram Christi mortem, sed sola separatio animæ a corpore, quæ esse potuit etiam si sanguis a corpore separatus in sua substantia integer permanserit; ergo talis corruptio non est facta. Patet consequentia, quia in Christo, et in omni parte ejus divinitati unita, sola illa corruptio facta est, quæ ad veritatem mortis fuit necessaria. Erat enim incorruptio debita tali substantiæ ratione unionis; sola vero mors assumpta est propter redemptionem. Neque satis est quod ex morte vel effusione ex natura rei futura esset talis corruptio. Quia divinitus impediri potuit ac debuit ratione unionis. Sicut etiam, separata anima a corpore per quadraginta horas, ex natura rei futura erat ulterior corruptio et putrefactio corporis; et tamen non est secuta, propter unionem. Et hæc sententia videtur mihi absolute probabilior, quam tenet Durand., in 4, d. 44, q. 2, n. 9, et Supplement. Gab., q. 1, a. 3, dub. 6, quamvis ad propositam difficultatem nihil referat. Unde secundo responderi potest admittendo, seu potius permittendo assumptum, quia non est contra incorruptionem de corpore Christi dictam illis verbis: *Non dabis Sanctum tuum videre corruptionem*, quod sanguis amisit propriam et quasi vitalem formam, sive illa sit anima rationalis, sive alia, dummodo non asseratur sanguinem illum aliam ulteriorem resolutionem, seu transmutationem passum esse, sed incorruptum mansisse, quasi sub forma cadaveris sibi accommodata. Quidquid ergo de hoc sit, negatur simpliciter illatio argumenti. Solum enim sequitur illum sanguinem, sicut in substantia sua non mansit, ita non mansisse unitum, quemadmodum vere dicitur humanitatem in triduo non mansisse unitam Verbo, quia neque tunc simpliciter perseveravit existens. At eo modo quo ille sanguis mansit (ut ita dicam) mortuus, seu quasi cadaver sanguinis, ita mansit unitus Verbo. Primo quidem ratione materiæ, quæ ex vi prioris unionis potuit manere unita Verbo, non obstante mutatione formæ; nam in hoc eadem est ratio de sanguine et de aliis partibus corporis. Deinde ratione formæ, seu totius compositi, de quo idem dicendum est quod de cadavere Christi supra diximus.

8. Alia difficultas in hac re superest, an prædicta assertio ita sit generaliter intelligenda, ut ne minimam quidem guttam sanguinis liceat excipere. Hujus vero resolutio ex sequenti dubitatione pendet.

9. *Dubium.*— Num sanguis aliquis, a Christo in passione fusus, in terris manserit. — Si quidpiam sanguinis Christi in terris manet, non est hypostatice unitum Verbo Dei. — Tercio igitur dubitari potest, utrum aliquis sanguis a Christo in passione profusus in terris manserit. Nam D. Thomas supra citatis locis simpliciter negat. Unde ait illum sanguinem, qui in aliquibus locis servari dicitur, ut Mantuæ, vel Romæ, in Basilica Lateranensi, vel alibi, non esse ex vero sanguine a Christo effuso, sed ex quodam alio qui manavit ex imagine Salvatoris; quæ sententia est Athanasii, lib. de Passione imaginis Domini, c. 7; et ex Athanasio refertur in 7 Synodo, act. 4; eam quoque certam esse putat Turrecrem., in e. Invitat, de Consecrat., d. 2, adeo ut oppositam censeat esse erroneam, sed excessit in censura. Sumitur tamen ex Innocentio III, citato dub. 4 hujus sectionis. Aliorum vero opinio est, aliquam partem sanguinis effusi in passione, manere nunc in terris. Quia Pius II, in quadam Extravaganti, data anno 1461, docuit non repugnare veritati fidei asserere, Christum reliquisse in terris aliquam partem sui sanguinis, ad memoriam et venerationem suæ passionis, ut referunt Sylvester, supra; et Supplemen. Gab., in 4, dist. 44, quæst. 1, art. 3, dub. 6. Et Nicephorus, lib. 1, cap. 30, ait Beatam Virginem, et Joannem Evangelistam sanguinem e latere Christi manentem religiose et honorifice vasculo excepisse. Refert item Sylvester in Rosa aurea, tit. 2, concion. in fer. 5 Octavæ Paschæ, vidisse in antro S. Mariæ Magdalene, vitrum plenum terra rubei coloris, quod Magdalena juxta crucem impleverat ex terra quam Christus suo sanguine rigabat, ut erat traditio; imo aiebant in paraseve solere illum sanguinem ebullire. Et ibidem refert Magdalenam aliquando apparuisse Carolo II, regi Sicilia; et locum, ubi reliquias quasdam servatas reliquerat Narbonæ, ostendisse; inter quas erat vasculum terra et sanguine Domini plenum. Platina, in Leone III, refert illum Pontificem ivisse Mantuam, ut sanguinem Domini videret, qui tunc miraculis erat illustris, eumque vidisse et approbasse. Et ita hanc partem tenet ut probabilem Bonav., in 4, d. 12, dub. 2 circa lit. Magistri. Et dubium non est quin fidei non repugnet, possitque non improbabili- ter sustineri, saltem de parva sanguinis quantitate. Simpliciter tamen sententia D. Thom. est verisimilior; nam imprimis forma substantialis sanguinis non conservatur in illa

materia, quia neque habet naturales ac necessarias dispositiones et causas, neque oportet perpetuum fingere miraculum. Unde si quis vellet defendere manere hujusmodi sanguinem, ut probabilius loqueretur, dicere deberet manere quoad materiam quasi sub forma cadaveris sanguinis. Sed præterea neque hoc videtur asserendum, quia totus sanguis effusus in passione erat necessarius in corpore Christi resurgentis, et alias non erat sufficiens necessitas relinquendi partem ejus, eamque aliunde supplendi. Quæ ratio maxime probat de notabili sanguinis quantitate. Nam de una vel alia gutta, minus esset incommodi quod aliquid manserit adhærens spinis, clavis, lanceæ, sudario, etc., ut in aliquibus reliquiis nunc etiam ostendi videtur. Quamquam ille color, qui in eis apparet, fortasse non sit sanguis quoad substantiam; sed solum color aliquis ex sanguine relictus. Addendum autem (si verum est aliquid sanguinis Christi in terris manere) illud jam non esse unitum hypostatice Verbo Dei, sicut supra de præputio dicebamus. Quia ille sanguis jam non est pars humanitatis Christi, neque in actu, neque in potentia, quia nunquam amplius jungendus est corpori Christi. Unde fit ut jam nullum habeat ordinem ad humanitatem, seu animam, ratione cujus corpus in triduo mansit unitum Verbo, ut Theologi docent. Et e contrario, partes materiæ, quæ per continuam nutritionem resolvebantur ex corpore Christi, et nunquam erant iterum corpori conjungendæ, dimittebantur a Verbo, quia amittebant omnem ordinem ad humanitatem. Ergo idem est dicendum de sanguine, si quis fortasse adhuc in Ecclesia permanet. Et confirmatur, nam unio hypostatice integra et perfecta tantum est una, quæ est ad humanitatem et partes ejus; sed hæc perfecta est in humanitate Christi, et consequenter in anima, corpore, et sanguine, quibus illa humanitas constat; ergo nihil aliud est unitum hypostatice Verbo divino. Neque contra hoc obstat illud axioma: *Quod semel assumpsit, nunquam dimisit.* Intelligendum est enim de natura per se primo assumpta, et de iis quæ pertinent ad ejus veritatem et integritatem; non vero de singulis materialibus partibus, ut etiam in superioribus sæpe diximus.

10. *Objectio.*— *Responsio.*— Dices: ergo ille sanguis non est a nobis adorandus. Consequens repugnat usui Ecclesiæ, et definitioni Pii II, loco supra citato. Respondetur negando sequentiam, quia adorari potest propter præce-

dentem unionem, et veluti contactum ad Verbum, et propter contactum etiam ad carnem Christi.

SECTIO IV.

Utrum Christi corpus resurrexerit perfectæ magnitudinis ac pulchritudinis.

1. Hactenus diximus de integritate et complemento omnium partium corporis; reliquum est ut de magnitudine, quæ ex singulorum membrorum quantitate et omnium conjunctione consurgit, dicamus.

2. *Christus in juvenili ætate resurrexit.*— Primo itaque certum est resurrexisse Christum in juvenili ætate in qua mortuus fuit, atque adeo habuisse corpus ut minimum ejusdem magnitudinis, cujus ante mortem fuit. Hoc docuit August., 22 de Civit., cap. 15, ubi ait Christum et in juvenili ætate, et in ea mensura corporis, in qua est mortuus, resurrexisse. Unde Petrus Chrysologus, serm. 82, dicit mulieres introeuntes monumentum, vidisse juvenem in quo significata est resurrectionis ætas. Potest etiam ex Evangelio colligi, in quo significatur, idem corpus, quod jacebat in sepulchro, cum omnibus suis membris ac tota quantitate resurrexisse. Ratione denique probatur, quia status gloriæ est status optimæ et ultimæ perfectionis; ergo hæc perfectio maxime tribuenda est corpori Christi; ergo etiam in magnitudine habuit debitam perfectionem, quam habet corpus in juvenili ætate, quando et ad terminum augmenti pervenit, et nondum cœpit decrescere. Et confirmatur, nam propter hanc causam creditur Adam creatus perfectæ magnitudinis, et in ætate juvenili, ut Theologi docent in 2, disp. 17, cum Aug., 6 Gen. ad lit., c. 13. Ergo multo magis idem dicendum est de corpore Christi resurgentis.

3. *Moles corporis Christi resurgentis quantitas.*— Secundo hinc etiam certum est resurrexisse Christum in ea quantitate totius corporis, et singulorum membrorum, quam naturali virtute suæ animæ, et facultatis auctricis, in toto tempore vitæ potuit acquirere. Probatur, quia ea est perfecta quantitas uniuscujusque humani corporis. Sicut enim Philosophi dicunt unamquamque naturam viventem terminari ad maximam quantitatem in qua convenienter conservari potest, et cum maxima perfectione connaturali sibi in illo ordine, ita intelligendum est, respectu animæ Christi dari posse corpus certæ quantitatis

maximæ, quod illa anima commodissime informare et gubernare posset, et ad omnem actionem ejus organis ac partibus uti. Hæc igitur quantitas corporis, maxima respectu hujus animæ, censenda est perfecta quantitas ejus, quia corpus est propter animam; ergo illa magnitudo corporis, quæ est animæ maxime accommodata, est etiam maxime perfecta in corpore humano; sed hujusmodi est prædicta quantitas in corpore Christi, nam est illi maxime proportionata, et quasi adæquata. Rursus verisimile est vim activam animæ, et facultatem ejus ad augendum corpus, esse proportionatam seu æqualem virtuti informativæ, nam una est propter alteram. Ideo enim animæ data est vis ad augendum corpus suum, quia potens est illud informare; et sicut naturaliter appetit informare corpus, ita etiam appetit corpus proportionatum et adæquatum; et ideo data est illi virtus qua possit se reducere in actum perfectum, acquirendo perfectam sui corporis magnitudinem. Et e contrario, sicut in virtute informandi habet terminum, quia est finitæ perfectionis naturalis, ita et in virtute augendi corpus suum, quia similiter quoad hoc virtus ejus est finita; ergo terminus, seu perfectum corpus respectu utriusque virtutis animæ idem est. Quia utraque virtus animæ realiter eadem est, et in eadem perfectione fundatur, et pro ut ratione distingui possunt, una ad alteram ordinatur. Ergo respectu animæ Christi illud est corpus perfectæ magnitudinis, quod naturaliter acquiri poterat per continuum augmentum, et naturalem animæ virtutem ac facultatem; ergo tale corpus habuit Christus in resurrectione.

4. Et juxta hanc conclusionem intelligunt multi locum illum Pauli ad Eph. 4: *Donec occurramus omnes in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi.* Nam, licet in sensu literali sermo sit de perfectione spiritali (ut ex contextu plane constat, et omnes fere interpretantur), tamen metaphora sumpta est ex perfectione corporali. Dicitur enim corpus perfectum, seu ætatis plenæ, quod pervenit ad summum augmentum quod in progressu ætatis potest acquirere. Et hinc multi sumpserunt occasionem interpretandi, seu potius accommodandi hunc locum ad perfectam magnitudinem, et ætatem corporum resurgentium. Nam corpus Christi habet plenitudinem ætatis in sensu a nobis explicato, illudque cætera corpora gloriosa imitatura sunt. Et utramque interpretationem at-